

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Indicibvs Illvstratvs Et Avctvs Concionatoriis

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. VII. Danielis socii, in rebus creatis omnibus, creatorem quærendum
docent.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77031)

emulatio divina rei & humana, cum damnatur a vobis, a Deo absolvimur.

Die nascentis Christi, quod Nicephorus narrat, Nicomedia supra viginti millia Christianorum in templo clausa forebus, a Diocletiano eo fine obferatis, ut qui vellet vivere, exiret, & Jovi thure faceret, qui Christum colere perseveraret, in accenso templo flammis interiret. Ex omni tamque incredibili numero nec quidem unicuique fuit, qui metu mortis mallet vivere, quam fortiter pro Christo mori. Ita unus omnium loco liberimè respondit: Christiani sumus omnes, soli sacrificamus Deo, pro quo vel centies, vel millies mori fumus paratissimi. Ad has voces succensum templum, in quo una omnes viginti millia flammis & fumo necati.

Ita Claudius Nicostrius, Symphorianus, Castorius, Simplicius, nobiles statuarii, nullis nec minis, nec precibus, nec promissis persuaderi potuerunt, statuas idolorum fingerent. Ad venerandum solis simulachrum ducti, liberè profecti sunt, nunquam se commissuros ut manus humanæ opus pro Deo adorent. In carcerem reducti, & pluribus diebus variè vexati, nec hilum ab Instituto deflexerunt. Demum scorpionibus lacerati, & viviloculis plumbeis inclusi in flumen excussi sunt. Hæc ipsa libertate Christiana Basilius impio Juliano respondit: Fac quod facturus es. Nam cras idem ero, qui hodie sum. Sic loquimini, ait Jacobus Apotolus, & sic facite, sicut per legem libertatis incipientes judicari. Tam animose ac fortiter, tam liberè ac constanter quâ verbis, quâ factis vos gerite, ac si jam ad Christi tribunal steteris judicandi de hæc ipsa Evangelii lege, quam accepistis. Eodem ilud Paulinum spe&at: Non sumus ancilla filii, sed libera, quâ libertate Christus nos liberavit.

S. III.

Quam autem hæc libertas rara est, quam sæda plurimorum servitus, qui ancilla filii sunt, non libera. Exemplis, quod diximus, demonstratur.

I. Est qui inter religionis suæ adversariis agat. Sed ne cavillis aut risu excipiat, nullum opsonii delectum habere, nulla orationis tempora observare, nec sacra sua explicare, nec religiones suas defendere, nec objectionem ullam auder repellere. Hic ancilla filius est. Liber Baro non est. Hic religiosâ libertate opus. Hic viriliter, intrepidè, animoque magno pro avitis religionibus standum, sicut per legem libertatis incipientibus judicari.

II. Est qui rogetur obsequium, sed parum honestum, & divina legi adversum. Ille trepidus rem secum expütans. Hoc quidem obsequi, ait, illas præstare conscientia non possum; divina lex vetat. Sed quid volumus? diversis ego rationibus ad obsequendum impellor; amici non desituendi, patroni non offendendi, tam humanæ preces non aspernandæ; mutuum ab his expectes officium, quod illis prius præstiteris; forsitan & ego brevi aliena operâ indigebo, tales autem habeo adjuutores, qualem me illis exhibuero: quod si amici conscientia hoc possit concoquere, & mea poterit. Hanc igitur illi gratiam gratificabor. Ita miser varias sibi ratiunculas confarcinat, ut specioso nomine libertatem perdat, & faciat, quod improbum est. En & iste ancilla filius est, Liber Baro neutiquam est. Quam verè dixit Seneca: Non vides, quomodo illos in præcepis agat extincta libertas? O Christiani, state, & nolite jugo servitutis contineri.

III. Munera non accipienda sat probè sciunt qui accipiunt. Nec enim ignorant illa divinæ legis: Nec accipies munera, que etiam excitant prudentes, & subvertunt verba justorum. Maledictus qui accipit munera. Ipsa clamant conscientia: Ne tibi manus inaurari, neque os argento finas obstrui. At ille: Enim verò quid faciam, ait, vir iste opulentus nil damni sentiet muneribus dandis, cum libensimè det, ego accipiendis plurimū juvabor. Ita &

iste sibi rationes concinnat, & contra fas capit munerat. Hinc aut silet cum loquendum, aut loquitur, cum silentium, aut quod omittendum facit. Nec aliter potest; libertatem vendidit, jam ligatus est. Hinc silentium suum & dictionem suam non suæ conscientia, sed alienis muneribus attemperat. Ancilla filii sunt isti, extincta est libertas eorum. Ad similitudinem Paulus: Falsi fratres, inquit, subintroverunt exploratè libertatem nostram, quam habemus in Christo Iesu. Haud aliter de istis sentiendum: Redacti sunt in servitutem.

IV. Est qui mensam principalem aut opulentam accumbat. Multæ hinc invitationes ac propinationes, varia poculorum certamina. Conviva Christianæ libertatis oblitus vino se obruit in gratiam accumbentium. Scit ebrietatem esse vitatam, gravem ac letalem noxam, valitudini suæ incommodam, quia verò nil penitus Christianæ libertatis habet, ultra vires & appetentiam propinat & responder propinantibus. Ita in gratiam aliorum, & ne cuiquam cõvivarum displiceat, displicere Deo nil veretur, leges divinas audacissimè spernit, dum modò favorem accumbentium non perdat, dummodò apud pauculos homines sit gratus, quid tum postea, etiam si Deum habeat offensum. O mortales! equis fœdissimam hanc insaniam non hilariter insanit? Quis eam non amabilem censet? Hic homines oris aliâs libertimi silent, non verbulo, nec serio, nec jocosò ebrietatis hostes se fateri audent. Mancipia & ancilla filii, Temulentia servi, homines nullius libertatis nisi cum peccandum est.

V. Sunt qui veritatem probè sapiant, sed malè suppressant silentio. Hoc illi unum apud se musant: Cave incurras, cave offendas; ori digitum impone, & erupturas voces contine: hic tibi cautè incedendum, ne caput impingas. Hi utique cavere damna, & prodesse plurimū possent, si quod res & verum est, eloquerentur, at illi dissimulant & ment, planè ancilla filii, & occulti hostes veritatis. Omnis eorum libertas est extincta; ligati sunt, Liberi Barones non sunt. Ita panætimo est, quod & Seneca l. 6. de Benef. 30. mihi pag. 357.

ca queritur, qui verum dicat, qui ex animi sui sententiâ sua deat dissuadeatque, sed adulandi certamen est, & unum amicorum omnium officium, una contentio, quis blandissimè fallat. Ita fides omnis in obsequium servile submititur. Atque hoc quotidianum est in rebus diversis. Vider audirve quis divinos honores dictis factis violari, sermones impudicos, & lascivos feri, at ille ut bos mutus tacet; modò acerbioribus oculis, vultu severiore petulantiam auderet castigare, & eam sibi displicere ostenderet. Sed extincta est libertas spiritus. Quod si quotidiana hæc & levia libertatem adèd extinguant, quæ nihil habent feræ formidinis, quid faceremus, obsecro, si oculos terrent rotæ, cruces, flammæ, bestia, & plurima, mortis imago, num animi tantum foret dicere: Notum sit tibi rex, quia Deos tuos non colimus, & statuam, quam erexit, non adoramus? O Christiani, non sumus ancilla filii sed libera, quâ libertate nos Christus donavit. State, & nolite servitutis jugo contineri. Liberum non facit fortuna, sed virtus. Queris, ait Seneca, ep. 75. Seneca, que sit absoluta libertas? nec turpia velle, nec timia, in mihi p. 523. seipsum habere maximam potestatem. Inestimabile bonum est, suum fieri. Nunquam me caro ista compellet ad metum, nunquâ ad indignam bono simulationem, nunquam in honorem hujus corpusculi mentiar. Contemptus corporis sui certa libertas est. An liberam dicet, qui servit corpori? Servire summo summa libertas Deo.

CAPVT VII.

Danielis socii in rebus creatis omnibus Creatorem querendum docent.

Vbi tres Hebræi principes animosissimè, summaque libertate responderunt regi se nunquam commissuros, ut idolum venerent, rex Nabuchodonosor

irā exaestuans, jamque ardenti vultu iussit fornacem se-
proplo magis, quam consuere aliās, succendi: Viris au-
tem robustissimis sui exercitus præcepit, ut tres illos
principes Hebræos, Ananiām, Misacem, Azariam li-
gatis pedibus in flammās excuterent, idque sine omni
cunctatione. Moris aliās erat ejusmodi reos hoc sup-
plicii genere plectendos evellere. *Idē verō tantum mo-
rē permissum non fuit, Nam iussio regis urgebat, fornax au-
tem succensa erat nimis.*

*Dan. cap. 3.
v. 22.*

Pf. 67. v. 36.

Quam autem mirabilis Deus in sanctis suis! Rex arque
populus censebat vix in ignem perventuros, & mox in
cinerem vertendos; contrarium evenit. Nam tres He-
bræi præceteris mediis ignibus velut sub hortensi & fron-
dosā pergulā cantabant. Ligatis pedibus in flammās
præcipitati fuerant, at illi ambulabant in medio flammæ.

*Dan. cap. 3.
v. 24.*

Quis non putasset vocem omnem in tam violento in-
cendio intercludendam? At ipsi velut phœnaxē sympho-
niam atque concertum instituunt, & ad eum res crea-
tas omnes ita invitāt: Benedicite omnia opera Domini Do-
mino, laudate & superexaltate eum in secula. Hoc sacrum
carmen inter medios ignes decantatum adeo rerum
abundans est, ut dignissimum sit, quod singulari libro
explicetur. At nobis non licet esse tam prolixos. Nos hoc
loco præceptionem sanctiorum quorumcunque homi-
num trademus, Deum in rebus creatis omnibus esse
quærendum.

Ibid. v. 57.

§. I.

Doctrina sacratoris eruditissimi docent, Deum as-
siduē in rebus creatis omnibus quærendum. Ita
Job præcipiens: *Nimiram interroga, inquit, jumenta &
docentur te; & volatilia celi, & indicabunt tibi. Loquere terra
& respondebit tibi; & narrabunt pisces maris. Quis ignorat,
quod omnia hæc manus Domini fecerit?* Beatus Paulus Ro-
mæ in epistola instruens: *Invisibilia ipsius, inquit, à creaturâ Mun-
di, per ea, quæ facta sunt, intellecta conspiciuntur. Semperterna
quoque ejus virtus & divinitas, ita ut sint inexcusabiles. Re-
vera longè artificiosissimus opifex sit necesse est, qui
non solum sine instrumentorum, sed etiam sine ma-
nuum usu, unico nutu opera edit omnibus obstupe-
fascenda.* Discipulus Domini Jacobus: *Appropinquate, in-
quit, Deo. Nec opus cælum empyreum conscendere, &
Deum illic inter Angelorum exercitus quærere; quo-
cunque quæseris loco, invenies: in te ipso illum, in cor-
de tuo quære, & in amplexu tuos totus se Deus in-
fundet.*

*Deus in
omnibus
rebus crea-
tis quæ-
rendus.
Job cap. 12.
v. 7. 8. & 9.
Rom. cap. 1.
v. 20.*

*Iac. cap. 4.
v. 8.*

*Rex David
aperuit lu-
dum musi-
cum, in
quo ipse &
res creatæ
nomen
Domini
laudarent.
Psal. 148.
toto.*

*Ibid. v. 13.
& 14.*

*Hoc ludum
usunt
tres He-
bræi,*

*Augusti-
nus.
Aug. Selloq.
cap. 31.*

Cogitaverat Hebræus rex David aperire ludum mu-
sicum, in quo ipse veluti præceptor modulos præiret, ac
præmonstraret, eā lege, ut rerum conditarum qualibet
accineret. In hunc ludum musicum invitati omnes An-
geli, sol & luna, omnia sidera, omnes cæli, elementa om-
nia; huc meteora, ignis, grando, nix, glacies, venti, plu-
via, ros, nimbi, pruina; Huc gelu & ætus, lux & tene-
bræ, dies & noctes, nubes & fulgura; Huc terra cum
omnibus suis germibus, & apimantibus, gradienti-
bus atque repentibus; Huc aër cum univertis volatili-
bus; Huc flumina, fontes & maria; Huc omnis ordinis,
sexus, ætatis homines; Huc omnes populi & gentes; Huc
principes & reges invitati, ut laudarent nomen Domi-
ni, quia exaltatum nomen ejus solus, & confisio ejus super ca-
lum & terram.

Simili modo tres Hebræi principes isti velut missis
per orbem epistolis res creatas omnes ad ludum musi-
cum convocarunt. Ad hos concentus cælum cælique
incolas, ignem & aërem, terram & aquas, aves, pecu-
des, pisces, demum & sacerdotes, hominesque sancti, &
animo submissi eā lege evocantur, ut & ipsi accinant ca-
nentibus. Nimirum Deus in omnibus rebus conditis
quærendus.

Augustinus hoc ipsum animo agitans: *Circuivi, ait,
vicos, & plateas civitatis hujus Mundi, quærens te, &
non inveni, quia malè quærebam foris, quod erat intus.*

A Mecum eras, & tecum non eram. Ea me tenebant lon-
gè à te, quæ esse non poterant nisi in te: Circumibam
enim omnia quærens te, & propter omnia derelinquens
me. Interrogavi terram, si esset Deus meus. Interroga-
vi mare & abyssos. Interrogavi stabilem aërem. Inter-
rogavi cælum, solem, lunam, & stellas. Et clamaverunt
omnes voce grandi: Ipse fecit nos. Interrogavi deinde
Mundi molem: Dic mihi, si es Deus meus, an non? Res-
pondit voce forti: Nō sum ego, sed per ipsum sum ego,
quem quæris in me, ipse fecit me, supra me quære eum,
qui regit me; qui fecit me. Interrogatio creaturarum
profunda, est consideratio ipsarum, responsio earum ac-
testatio illarum de Deo, quoniam omnia clamant, Deus
nos fecit. Erat tempus, quando non cognoscebam te.
Væ tibi illi, quando non cognoscebam te: Væ cæcitati illi,
quando non videbam te: Væ suditati illi, quando
non audiebam te: cæcus & surdus per formosā quæ
fecisti, deformis irruerabam. Illuminali me lux Mundi,
& vidi te, & amavi; nemo te amat, nisi qui te videt, &
nemo te videt, nisi qui te amat.

Videmus autem hunc opificem, in suo tot rerum
conditarum opificio, velut in grandi speculo. Eo Beatus
Antonius, totque alii viri sanctissimi sunt usi. Antio-
nium Philopophus interrogans: Et quomodo, inquit, mihi
senex fallis tempus, cum careas libris, qui omne tædium
morosi temporis levant? sine libris esse est inter mor-
tuos agere, & vivum mori. Hic Antonius promp-
tè: Meus codex, inquit, semper mihi ad manum est, rerum
creatarum natura. Hic liber quinque paginarum est.
Prima Terram mihi explicat, tot terræ germina, flores,
herbas, arbores, plantas, tot centena millia diversissimo-
rum animalium. Altera mihi proponit Mare, totque Ma-
ris prodigia & monstra, conchas, ostræa, majas, mu-
rices, lupos & vitulos marinos, cercopithecos, aliacos,
cetos, quibus homo vivus unicus est bolus. Tertia tres
aëris regiones continet, & innumeram pecoris volatilis
multitudinem. Quarta commonstrat Ignem adeo pur-
rum, ut oculis nostris transitus per illum ad ipsas pateat
stellas. Quinta ostendit Cælum, in quo diversæ classes
Angelorum, sunt & avium, & ceterorum animantium,
atque quod credibile, omnium conditarum rerum nu-
meros longissimè excedunt. Has ego paginas volvo,
hæc mea studia sunt, nec unquam deest, quod legam. Ita
Deus in rebus creatis, in grandi hoc naturæ speculo vi-
deri potest.

§. II.

Atque hoc exercitationis sacræ genus tanti fecit
beatus Ignatius minimè Societatis parens, ut hanc
suis legem fixerit. *In omnibus quærant Deum, cum in omnibus
creaturis amando.* Quippe noverat vir sapiens, quanti re-
ferret hæc solers supremi Numinis investigatio.

Sabas vir sanctissimus dabat operam, quod Cyrillus
Monachus testatur, ut se subseq̄ ex rebus etiam mini-
mis ad Creatoris notitiam & amorem provocaret. Hi
tales viri subinde flosculum aut foliolum arboris uni-
cum, apiculum, vermiculum, animalcum quodvis ob-
vium sumebant, & ab eo in altum celeri volatu sele-
brabant, ad Deum quietissimè contemplandum. Quæ-
rendus Deus in omnibus, qui & invenendum se præbet
in omnibus. Nam creata omnia, 1. aut Dei vestigium,
2. aut Ferculum, 3. aut Thuribulum, 4. aut Organum,
5. aut Speculum, 6. aut Liber sunt. Ita sanè, ut exteriores
sensus omnes Deum quodammodo tangere, gustare, præbet
odorari, cernere possint. Quod divus Gregorius eruditè
confirmans: *Vestigia quippe Creatoris nostri, inquit, sunt mi-
ra opera visibilia creature. Ipsum namque adhuc videre non pos-
sumus, sed jam ad ejus visionem tendimus, si cum in his, quæ
cit, miramur. Ejus ergo vestigia creaturam dicimus, quia per
hæc, quæ ab ipso sunt, sequendo imus ad ipsum. Ita miro modo
ipsis formis exterioribus nos ad interiora perducit: immittit
mentis*

mens admiratione, quod est; mira hac exterius ostendendo, qua non est. Hinc enim de sapientia scriptum est: In visis ostendit se hilariter, & omni providentia occurrit illis. Via quippe ad Creatorem sunt, opera considerata Creatoris. Quae dum facta cernimus, potentiam factoris miramur. In istis visis omni nobis providentia occurrit, quia factoris nobis virtus inquirenda proponitur in omne, quod mirabiliter factum videtur: quocumque se verterit anima, si vigilanter intendit, in istis ipsis Deum invenit, per quae reliquit, ejusque potentiam ex eorum visibus consideratione cognoscit, quorum amore deservit: & per quae peccata per se cecidit, per haec conversa revocatur. Vbi enim lapsi sumus, ibi incumbimus ut surgamus: & quasi ibi surgendo manum considerationis firmamus, ubi pede amoris lubrici corruentes negligendo jacebamus. Quia enim ab invisibilibus per visibilia cecidimus, dignum est, ut ad invisibilia ipsis rursus visibilibus imitemur: ut quo casu anima venit ad infirma, eo gradu revertatur ad summa, atque eisdem, quibus corruit, passibus surgat, dum illa nos ad Deum bene considerata revocant, quae nos ab eo, male electa, diviserunt. Ipsi enim rebus creatis atque corporeis agnoscimus, quantum à Creatoris nostri sublimitate distamus; quia per omne, quod cernimus, esse humiles admonemur; ut quasi quadam sit electio mentis nostrae, species considerata creaturae.

§. III.

Es ergo condita vestigia Dei sunt. Quocirca totum Deum modo aliquo contricare licet. Quod Paulus asserens: Quærite Deum, inquit, si forte attrahent eum, aut inveniant; quamvis non longe sit ab unoquoque nostrum. Sed & ferulum sunt omnia à Deo condita. Huc addit Gustatus, invitante Hebræo Plalte: Gustate & videte, quoniam suavis est Dominus. Vel panis buccæ in mensa plurimorum Dei beneficiorum moncat. Quanti laboris est, dum in panem formetur seges. Frumentum enim seritur, omnes tempestates fatum excipit, meritur, tritatur, molitur, in massam cogitur, committitur furno, pinsitur dum inferatur ori. Sed quanta alia sunt in mensa; hinc quidem lixa, hinc affa, hinc fruxa; quanta carni, iusculorum, oleris, ciborum aliorum varietas? Gustate: à Deo hæc sunt omnia; sub his omnibus later conditor. Sed & Thauribus Thauribus sunt creata omnia. Ad odorandum hoc thauris genus invitatur Odoratus. Ipsi etiam impij & blasphemij laudant Deum. Nam & in his elucet Dei potentia, quæ fecit illos; bonitas & sapientia, quæ regit illos; misericordia & justitia, quæ expedit illos, ut respicient & pœnas dependant penitentia. Differunt aut recusant? Ad penam non emanaturam destinantur. Sed & Organum sunt sociata vocum concordia. Huc Auditus accersitur. Nam, Cali enarrant gloriam Dei, & opera manuum ejus annuntiat firmamentum. Pythagoras de celestium orbium motu nescio quam harmoniam & concentum resultare somniabat. At verò somnium non est Augustini pronuntiatum: Calum & terra clamant, ut amemus te Deus. Hos clamores observamus, si surdi non sumus. Sed & Dei Speculum sunt res creatæ omnes. Hoc speculum consule, oculorum, & Visus est. Si quis ante speculum consistat, & ab illius tergo alius, cuius solum vultum in speculo cernat alter, quamvis ipsummet hominem non cernat, si eum tamen aliàs viderit aut noverit, dicit; Hic ipsissimus est, quem vidi, aut novi. Ita nos olim in cælo pronuntiabimus: Hic ille nostrum omnium est conditor, quem etiamnum mortales in rebus conditis spectavimus. Omnes homines, ait Job, vident eum, unusquisque in tuetur procul. Hunc subsecutus Paulus: Nos verò omnes, inquit, revelatâ facie contemplantes gloriam Domini. Adhuc quidem per speculum, in ænigmate, Deum videmus, velo tamen amoto per Evangelij doctrinam. Hinc olim fatebimur, illum ipsum Deum, quem plenissime visuri sumus, jam ante in rebus conditis, sed longè obscuris à nobis fuisse visum. Sed & Liber ac volumen est grande quicquid uspiam creatum. In hoc libro tot characteres, tot syllabæ, tot verba sunt, quotquot res conditæ. Opti-

mè dixit Clemens Alexandrinus: Creatio Mundi, scriptura Dei. Mundus Trismegistro veteri Liber est divinitate plenus, speculum divinorum. Deus verè perfectus ac potentius est in toto Mundo, & quavis Mundi parte natiquam inclusus, nusquam exclusus quam anima in corpore. Vermiculus vilissimus, si naturam ipsius spectes, tam est perfectus, quam nobilissimus Angelus. Omnia verò, quæ tangi adeo nunc jucunda, quæ gustari suaavia, quæ olferi grata, quæ aspici tantè amœna sunt, hæc simul omnia ad Deum collata sunt velut arenula ad montem Olympum, velut scintilla ad ignem immensum, velut guttula ad totum oceanum. Sciant, proclamant Sapientia, quando his dominator eorum speciosior est: speciosior enim generator hac omnia constituit. Innumeros olim Mundos, qui creati potuissent, in Deo summâ cum voluptate spectabimus. Ad æternum hoc spectaculum invitans Augustinus: Quid est ipse Deus, inquit, qui talia ac tanta preparavit, quid nisi inestimabilis, ineffabilis, incomprehensibilis: ultra omnia, extra omnia, præter omnia. Omnem creaturam suam excedit, omnem facturam præterit, universam præcellit. Si enim quæras magnitudinem, major est; si pulchritudinem, pulchrior; si dulcedinem, dulcior; si splendorem, fulgidior; si justitiam, justior; si fortitudinem, fortior; si pietatem, clementior. Nulla enim ratio patitur, ut vel factura factori suo aequetur, vel opus artifici comparetur. Sicut legitur in Prophetâ: Qui fecit fortia, fortior est & qui fecit pulchra pulchrior est illis. Quid igitur o mortales, mellis guttulas lingitis, quid umbras vanissimas, quid res conditas conditore spreto tam perditè amatis? Amate bonum unum, bonum verum, bonum pulchrum, in quo vera, & bona, & pulchra sunt omnia. Alioqui eveniet vobis, quod decepto cani, qui carni umbram pro carnibus appetebat. Deum quærite in rebus omnibus. Nam, quod Augustinus asserit: Quærentes inveniant eum, & invenientes laudent eum. Latetur cor quærentium Dominum. Exultent & latentur in rebus omnes, qui quærent eum. Quærite Dominum, & vivet anima vestra.

CAPVT VIII.

Idem aliorum exemplis illustratur.

DEVM in re omni quætere, subsidium ingens spiritualis vitæ. Quod Hebræus rex David unice commendans. Quærite Dominum, inquit, & confirmamini, quærite faciem ejus semper. Qui Deum hac assiduitate quærit, Deum ubique invenit, & in rebus omnibus. Utile hoc, inquit, sed difficile. Non autem difficile amanti. Erubescit verus amator fieri, quidquam sibi difficile. Deinde multa hoc uno sunt difficilia, quia non assueta. Ex frequentatis actibus consurgit habitus. Quod sæpe fit, facile fit. Nos plerumque impatientes moræ aut tardioris successus producendum diutius laborem ante finem finimus. Hinc nisi actutum conatui respondeat secundus exitus, mox animis abjectis querimus: Non succedit res; Nihil ago. Hinc illæ voces: Non possum vigilare, jejunare, & ab istis atque istis temperare non possum. Heus, o boni, vigilando vigilare discimus, jejunando jejunare, ab illis atque illis temperando discimus temperare. Hic opus prolixiore paululum patientiâ, dum res in usum ac consuetudinem ducatur. Ita prorsus quærite Deum in rebus omnibus non difficile amanti, non difficile assueto. Sed non amanti & naufragi, aut assuescere recusanti difficile. Scilicet invitis canibus venatio injucunda. Ita Deum non continuo invenit, qui eum adeo desidiosè quærit. Quærite Dominum, & confirmamini, quærite faciem ejus semper. Atque ut dictis fides sit, id exemplis jam monstrandum. Ab iis hoc optime discernimus, qui peritissimè istud sunt executi.

§. I. Quæ-

EXPLICIT LIBER...